

พันธกรณีและผลกระทบต่อเศรษฐกิจเวียดนาม...หลังเข้าเป็นสมาชิก WTO

เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2550 ที่ผ่านมา เวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกรายล่าสุดในลำดับที่ 150 ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) อย่างเป็นทางการ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของเวียดนามในการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจโลกอย่างเต็มตัว หลังจากที่ต้องรอคอยมานานถึง 12 ปี อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุสำคัญที่ช่วยเกื้อหนุนให้เวียดนามมีวันนี้ได้ เป็นผลมาจากการที่รัฐบาลเวียดนามได้เร่งปฏิรูประบบเศรษฐกิจในประเทศให้เป็นแบบ Market Economy อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการประกาศใช้ “Doi Moi Policy” ในปี 2529 ตามด้วยการดำเนินนโยบาย

ส่งเสริมการลงทุนอย่างจริงจัง ด้วยการปรับปรุงกฎระเบียบด้านการลงทุนให้เอื้อต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติมากขึ้น รวมทั้งยังเร่งพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานให้ทันสมัยเพื่อรองรับการลงทุนอีกด้วย ความพยายามดังกล่าว ส่งผลให้เศรษฐกิจเวียดนามเติบโตอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดจนกลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญของหลายประเทศในเอเชีย ทั้งนี้ ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจเวียดนามขยายตัวเฉลี่ยสูงกว่า 7% ต่อปีมาโดยตลอด โดยมีแรงขับเคลื่อนสำคัญจากภาคการส่งออกที่ขยายตัวเฉลี่ยปีละสูงกว่า 20% ขณะที่มูลค่าเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศไหลเข้า (Inward Foreign Direct Investment) ก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จาก 1.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2545 เป็นเกือบ 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2549 อย่างไรก็ตาม หลังจากเข้าเป็นสมาชิก WTO แล้ว เวียดนามยังจำเป็นต้องปรับตัวในหลายด้านให้พร้อมต่อการเปิดเสรีทั้งด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน ตามข้อผูกพันที่ให้ไว้กับ WTO ซึ่งย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของเวียดนามทั้งทางด้านบวกและด้านลบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

กระบวนการเข้าเป็นสมาชิก WTO ของเวียดนาม

เวียดนามได้ยื่นความจำนงที่จะเข้าเป็นสมาชิก WTO ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2538 และภายในเดือนเดียวกัน คณะมนตรีใหญ่ของ WTO (General Council) ได้ตั้งคณะทำงาน (Working Party) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากประเทศสมาชิก WTO ที่มีความสนใจจะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงาน¹ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบระบบการค้าระหว่างประเทศและกฎหมายของเวียดนามที่ใช้อยู่ในขณะนั้น หลังจากนั้น คณะทำงานจะจัดการเจรจาในระดับพหุภาคีระหว่างกัน เพื่อกำหนดเงื่อนไขของการเข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO โดยเวียดนามจะต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของ WTO ในขณะเดียวกัน เวียดนามก็ต้องเจรจาในระดับทวิภาคี

¹ ประเทศที่เข้าร่วมในคณะทำงานเพื่อพิจารณาการเข้าเป็นสมาชิก WTO ของเวียดนาม มีจำนวน 43 ประเทศ ได้แก่ อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย บราซิล บรูไน บัลแกเรีย กัมพูชา แคนาดา ชิลี จีน โคลอมเบีย โครเอเชีย คิวบา สาธารณรัฐโดมินิกัน อียิปต์ เอลซัลวาดอร์ สหภาพยุโรป (ถือเป็น 1 ประเทศ โดยไม่รวมโรมาเนียและบัลแกเรีย) ฮอนดูรัส ฮังการี ไช่เป่ย์ อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ศรีลังกา มาเลเซีย เม็กซิโก โมร็อกโก พม่า นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ ปากีสถาน ปานามา ปารากวัย ฟิลิปปินส์ โรมาเนีย สิงคโปร์ ศรีลังกา สวิตเซอร์แลนด์ ไต้หวัน ไทย ตุรกี สหรัฐฯ และอุรุกวัย

พันธกรณีภายใต้กรอบ WTO

สำหรับพันธกรณีที่เวียดนามผูกพันไว้กับ WTO มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

◆ **การค้าสินค้า** หลังเข้าเป็นสมาชิก WTO เวียดนามจะต้องทยอยปรับเปลี่ยนเพดานอัตราภาษีนำเข้าของสินค้าส่วนใหญ่ตามที่ผูกพันไว้กับ WTO (Bound Rate หรือ Legal Ceilings) ให้อยู่ในช่วง 0% - 35%³ โดยจะลดลงจากอัตราเฉลี่ย 17.4% ในปี 2550 เหลืออัตราเฉลี่ย 13.6% ภายในปี 2562 แบ่งเป็น **สินค้าเกษตร** ต้องลดภาษีนำเข้าเหลือเฉลี่ย 21.7% ภายในปี 2555 ส่วน**สินค้าอุตสาหกรรม** ต้องลดภาษีนำเข้าเหลือเฉลี่ย 12.5% ภายในปี 2562 อย่างไรก็ตาม อัตราภาษีศุลกากรของสินค้าบางรายการที่เวียดนามใช้เรียกเก็บจริงในปัจจุบัน (Applied Rate) อาจต่ำกว่าเพดานภาษี (Bound Rate) ที่ทางการเวียดนามผูกพันไว้กับ WTO

อัตราภาษีสินค้านำเข้าของเวียดนามตามที่ได้ผูกพันไว้กับ WTO

Unit : %

Products	2005 Tariff Rates *	Initial Bound Rate	Final Bound Rate	Implementation
Simple Average	18.5	17.4	13.6	Up to 12 years
➢ Agricultural Products	29.4	27.3	21.7	Up to 5 years
➢ Non-agricultural Products	17.0	16.0	12.5	Up to 12 years
• Steel	9.7	17.7	13.0	Up to 2 years
• Petroleum	14.6	27.2	27.1	Up to 2 years
• Manufactures				
- Textile and Clothing	36.6	13.6	13.5	Upon accession
- Footwear	45.0	35.8	27.2	Upon accession
- Cars	63.6	84.8	58.7	Up to 12 years
- Motorbikes	100.0	100.0	74.3	Up to 12 years
- Electronic Machinery	13.3	13.9	9.5	5 years
Minimum Tariff	0	0	0	
Maximum Tariff	150	150	85	
Number of Lines	10,689	10,444	10,444	

Source : International Monetary Fund, "IMF Survey", January 29, 2007.

Note : Rates applicable to most imports from countries outside Southeast Asia.

นอกจากการทยอยปรับลดอัตราภาษีนำเข้าแล้ว เวียดนามยังต้องยกเลิกการอุดหนุนสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก แต่ยังสามารถให้การอุดหนุนสินค้าเกษตรที่บริโภคภายในประเทศได้ไม่เกิน 246 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ/ปี (ทั้งนี้ การอุดหนุนจะก่อให้เกิดการบิดเบือนด้านปริมาณการผลิต/ด้านราคา หรือ Trade-distorting Supports) ซึ่งเป็นการให้การอุดหนุนเพิ่มเติมจากรอบของ WTO โดยทั่วไป ที่จะให้สิทธิในการอุดหนุนด้านการเกษตรสำหรับประเทศกำลังพัฒนาได้สูงสุดไม่เกิน 10% ของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผลิตได้ นอกจากนี้ เวียดนามยังต้องยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าต่าง ๆ อาทิ

³ สินค้าที่มี Bound Rate สูงกว่า 35% อาทิ รถยนต์ รถบรรทุก จักรยานยนต์ บุหรี่ เป็นต้น

การห้ามนำเข้า การกำหนดโควตานำเข้า ที่เคยใช้กับการนำเข้าสินค้าบางรายการ เช่น บุหรี่ ยานพาหนะมือสอง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในกรณีของการนำเข้าสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Products) บางรายการ อาทิ ไข่ ยาสูบ และน้ำตาลทรายดิบ/น้ำตาลทรายขาว ฯลฯ เวียดนามสามารถเรียกเก็บภาษีนำเข้าในอัตราที่สูงขึ้นได้ หากมีการนำเข้าเกินกว่าโควตาที่กำหนดไว้ เนื่องจากสินค้าดังกล่าวเป็นแหล่งรายได้หลักของเกษตรกรจำนวนมากในประเทศ แต่ทั้งนี้เวียดนามก็ต้องทยอยเปิดตลาดสินค้าอ่อนไหวดังกล่าว ด้วยการขยายโควตานำเข้าและยกเลิกการจำกัดปริมาณการนำเข้าภายในปี 2555

สำหรับการค้าสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT) เวียดนามต้องลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศตามที่ผูกพันไว้กับ WTO โดยสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศบางรายการ เวียดนามจะลดภาษีนำเข้าเหลือ 0% ทั้งนี้ที่เวียดนามเข้าเป็นสมาชิก WTO ส่วนสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศประมาณอีก 300 รายการ เวียดนามจะต้องทยอยลดและยกเลิกภาษีนำเข้าจนเหลือ 0% ภายในปี 2553-2557

♦ **การค้าบริการ** เวียดนามตกลงจะเปิดเสรีภาคบริการในหลายสาขา อาทิ บัญชี กฎหมาย ธนาคาร การโฆษณา การวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ การสื่อสารและโทรคมนาคม บริการจัดจำหน่าย เป็นต้น โดยแต่ละสาขามีรายละเอียดแตกต่างกันไป อาทิ อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ทั้ง 100% สำหรับการลงทุนทำธุรกิจด้านบัญชีทันทีที่เวียดนามเข้าเป็นสมาชิก ส่วนการลงทุนด้านบริการขนส่งสินค้าด่วน (Express Delivery Courier Services) จะอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติถือหุ้นได้ทั้ง 100% ภายในปี 2555 สำหรับการลงทุนในด้านโทรคมนาคมจะทยอยปรับเปลี่ยนเพดานการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติได้สูงสุดไม่เกิน 49% หรือ 65% ขึ้นกับประเภทของบริการนั้น ๆ ฯลฯ

ทั้งนี้ นอกเหนือจากการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและการค้าบริการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปัจจุบันรัฐบาลเวียดนามกำลังเร่งปรับปรุงและแก้ไขกฎระเบียบด้านการลงทุนที่บังคับใช้กับนักลงทุนท้องถิ่นและนักลงทุนต่างชาติให้มีความสอดคล้องกันยิ่งขึ้น รวมถึงการเร่งแก้ไขหรือผ่านกฎหมายหลายฉบับให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของ WTO ซึ่งจะทำให้กฎหมายต่าง ๆ ของเวียดนามโปร่งใสและได้มาตรฐานสากลมากขึ้น อีกทั้งยังได้เร่งปรับปรุงการจัดเก็บภาษีทางการค้าให้สอดคล้องกับระบบ Harmonize ซึ่งเป็นระบบสากลอีกด้วย

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจเวียดนาม

การเข้าเป็นสมาชิก WTO ส่งผลโดยตรงให้เวียดนามสามารถยกระดับฐานะของตนให้ทัดเทียมกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ของ WTO อาทิ สามารถใช้กลไกของ WTO ในการดำเนินกระบวนการฟ้องร้องและระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ยังคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของเวียดนามในหลายด้าน ดังนี้

⇒ **สินค้าส่งออกของเวียดนามมีศักยภาพในการแข่งขันสูงขึ้น** เนื่องจากประเทศสมาชิก WTO ต้องเปิดตลาดให้กับสินค้าเวียดนามเพิ่มขึ้น ทำให้เวียดนามสามารถขยายการส่งออกได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสินค้าส่งออกหลักบางรายการ เช่น สิ่งทอ (เป็นสินค้าส่งออกสำคัญอันดับ 2 ของเวียดนาม รองจากน้ำมันดิบ มีสัดส่วนราว 15% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด) ที่จะสามารถแข่งขันในตลาดสำคัญอย่างสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป (EU) ได้มากขึ้น เนื่องจากจะไม่ถูกสหรัฐฯ และ EU จำกัดโควตาการนำเข้าอีกต่อไป รวมทั้งสินค้านำเข้า (สินค้าส่งออกสำคัญอันดับ 3) อาหารทะเล (สินค้าส่งออกสำคัญอันดับ 4) และผลิตภัณฑ์ไม้ ซึ่งเวียดนามจะได้รับการปรับลดอัตราภาษีนำเข้าจากประเทศคู่ค้าหลายประเทศด้วย นอกจากนี้

สินค้าส่งออกบางรายการของเวียดนามอาจมีราคาถูกลงตามต้นทุนการนำเข้าวัตถุดิบที่ลดลง ส่งผลให้สินค้าเวียดนามมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกเพิ่มขึ้น

⇒ **การลงทุนจากต่างประเทศหลังไหลเข้าไปเวียดนามเพิ่มขึ้น** การเข้าเป็นสมาชิก WTO ของเวียดนาม ช่วยเพิ่มความมั่นใจให้นักลงทุนต่างชาติที่จะเข้าไปลงทุนในเวียดนาม และเกื้อหนุนให้เวียดนามเป็นแหล่งดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศได้อย่างมหาศาล ซึ่งจะก่อให้เกิดการถ่ายโอนเทคโนโลยีที่จะช่วยพัฒนาภาคการผลิตของเวียดนามให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วย

⇒ **ประโยชน์ต่อภาคธุรกิจและชาวเวียดนาม** ภาคธุรกิจของเวียดนามอาจขยายการลงทุนเพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการสินค้าของเวียดนามในตลาดโลกที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดการจ้างงานภายในประเทศเพิ่มขึ้น และทำให้ชาวเวียดนามมีรายได้จ่ำจายใช้สอยเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันการที่เวียดนามต้องทยอยปรับลดอัตราภาษีสินค้านำเข้าลงในหลายรายการจะทำให้สินค้านำเข้าของเวียดนามมีราคาถูกลง ส่งผลให้ระดับราคาสินค้าในประเทศมีแนวโน้มปรับตัวลดลงตามไปด้วยเพื่อให้สามารถแข่งขันกับราคาสินค้านำเข้าได้ เป็นผลดีต่อผู้บริโภคชาวเวียดนามซึ่งจะมีทางเลือกในการบริโภคสินค้าที่หลากหลายมากขึ้น

ส่วนผลกระทบในทางลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจเวียดนามหลังเข้าเป็นสมาชิก WTO คือ เรื่องของการที่ภาคธุรกิจของเวียดนามต้องเผชิญกับปัญหาการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น อันเป็นผลจากการที่เวียดนามต้องเปิดตลาดสินค้าและบริการมากขึ้นตามข้อผูกพันกับ WTO ซึ่งหากภาคธุรกิจของเวียดนามไม่เร่งปรับตัวโดยเร็ว ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น ตลอดจนเร่งพัฒนาสินค้าและบริการให้มีคุณภาพและมีความหลากหลายมากขึ้น ก็อาจต้องเสียส่วนแบ่งตลาดสินค้าและบริการเหล่านี้ให้กับผู้ประกอบการจากต่างชาติซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านเงินทุน ความรู้ความชำนาญและเทคโนโลยี นอกจากนี้ การที่เวียดนามต้องทยอยลดและยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้าตามที่ตกลงไว้ อาจส่งผลให้รัฐบาลเวียดนามมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีนำเข้าลดลง ซึ่งอาจกระทบต่อฐานะการคลังของประเทศได้

โปรดติดตาม “ผลกระทบต่อไทย...หลังจากเวียดนามเข้าเป็นสมาชิก WTO” ในตอนต่อไป

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ
มีนาคม 2550